Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 704 — ՇԱԲԱԹ 10 ՄԱՅԻՍ 1886 (Ն. Տ.) 22 ՄԱՅԻՍ 1886 — 18 ՇԱՊԱՆ 1303

40 ՓԱՐԱ.

, ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԿԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գահեկան արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Դուռուռաց »	եւ տեղական թղթատարով տարեկան	» »	240
Դուռուռաց համար եւ տեղական թղթատարով	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Ամէն գրկուած լրագրաց մասին ծանուցումներ տեղւոյն վրայ է։ Խմբագրութեան գրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Easter Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ՄԱՅԻՍ, 1886

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Իւր եղբեայ պաշարումէն ի վեր, Ցունաստան երկրորդ անգամ լինելով նախարարութիւն փոխեց։ Ազգ. ժողովոյ մեծամասնութիւնը ցարդ պաշտպանած էր Պ. Տելեանիսի քաղաքականութիւնն, որ կը խոստանար իրագործել Ցունաստանի բաղձանքներն, և որ այս պատճառաւ չէր խորշեր ո՛չ մեծաքանակ ծախքէ, ո՛չ ալ վտանգէ ձեռնարկներէ։ Բայց, տեսնելով թէ Պ. Տելեանիսի քաղաքականութիւնն անյաջողութեան դատապարտեալ է, և թէ յարատեւել յայդմ՝ չարիք միայն կրնար բերել Ցունաստանի գլխուն, երեսփոխանական մեծամասնութիւնն իւր առաջին քուէարկութեամբ յայտնեց թէ փոխած է իւր զգացում, և տարբեր ու պարագայից աւելի յարմար քաղաքականութեան մը հետեւելու համար, յարեցաւ Պ. Դրիքուբիի։ Ընտրեալ նախագահը Պ. Դրիքուբիի կուսակցութեան կողմէ նշանակուած էր, և ո՛չ միայն իւր հետեւորդք, այլ նաև իւր հակառակորդներէ շատեր քուէ տուին Պ. Դրիքուբիի ներկայացուցչին։ Այս եղրակացութեան թէ երեսփոխանական և թէ ժողովրդական ծափահարութեամբ ողջունուիլը կը ցուցնէ թէ հանրային կարծիքը ճանաչցած է առկախ և վնասաբեր կացութիւնէն որ Ցունաստանի բաժինն է այժմ։ Առջի պատերազմասէր եռանդեան յաջորդած է ներկայ տագնապին ժամ առաջ վերջ տալու փափաք մը, և յենլով այս խաղաղասէր տրամադրութեանց վրայ, Պ. Դրիքուբի առանց դժուարութեան պիտի կրնայ ցրուել բանակն, և այսու Տերութիւններն համոզել պաշարումը բառնալու։ Որովհետեւ Պ. Դրիքուբի ճարտար դիւանագէտ մ'է, և համակրանք կը վայելէ եւրոպական կառավարութեանց քով, հաւանօրէն միջոց մը պիտի գտնէ երկրին դիւրագրգռութիւններն հաստատելու կացութեան անհանդիստ պարտաւորութեանց հետ։ Ամէն պարագայի մէջ, Աթէնքի երկրի առնուած հեռագիրը յոյժ գոհացուցիչ են, այնու զի նոր հաւատիք մը կընծայեն խաղաղութեան անվթար պահպանման։ Եթէ տակաւին Պ. Տելեանիսի կուսակիցք պնդէին իշխանութեան վրայ պահել գնա, կամ յառաջ մղել անոր արկածախնդիր քաղաքականութիւնը, կրնար վախցուիլ թէ Ցունաստան իւր նախորդ նախարարապետին անուան թոյլական ստուգաբանութեանն համաձայն ընթացք մը պիտի բռնէր, յիմարական պատերազմի մէջ նետուելով։ Բայց Պ. Տելեանիսի քաղաքականութիւնն այլ ևս զրկուած է իւր միակ յենարանէն, խորհրդարանական մեծամասնութեան աջակցութենէն, և այս արդիւնք նպաստաւոր լինի թէ ոչ Ցունաստանի մասնաւոր շահուց, անշուշտ գերազանցապէս նպաստաւոր է խաղաղութեան ընդհանուր շահուց։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ, ՖՐԱՆՍԱ, ԱՆԳԼԻԱ

(ՏԵՊԱ ԼՐԱԳՐԷՆ*)

«Իբր մէկ տարիէ հետէ, դիտելի է մեծ փոփոխում մը Տերութեանց փոխադարձ յարաբերութեանց մէջ։ 1884ին, և ի սկզբան 1885ի, Անգլիա մեկուսացեալ էր. իսկ գերմանական աշխարհակալութիւնն և ֆրանսական աշխարհակալութիւնը ձեռք ձեռքի տուած կ'ընթանային։ Պ. Պիզմարք Պ. Կլատսդոնի (նախորդ.) նախարարութեան հետ կը հաշուի կը բռնուէր կարգ մը խնդրոց վրայ, և կ'արտայայտէր զ'իւր տհաճութիւն մինչեւ իսկ հրապարակային անարգանքներ ընելով անգ. դահլիճին։ Անգլիա ամենուրեք, գաղթական գործոց մէջ, Եգիպտոսի կամ Կեդր. Ասիոյ խնդրոց մէջ, իրեն դէմ կանգնած կը գտնէր Գերմանիոյ չարամտութիւնն։

Այսօր, փոխուած է այս ամենայն։ Լոնտոնի և Պերլինի միջև կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ։ Մեկուսացումն որ յառաջ Անգլիոյ վիճակն էր, այսօր մեր բաժին է։ Եթէ հելլենական խնդիրը ծանօթ վիճակն առաւ, ո՛չ թէ Պ. Տելեանիսի երկրին յայտարարութեանց պատճառաւ էր, այլ քանզի Պ. Պիզմարք միտքը դրած էր հակընդդեմ մեր (ֆրանսական) դիւանագիտութեան թէ ինքնին ո՛րչափ անկարող է. քանզի Իշխան-Նախարարապետը տարիէ մ'ի վեր մեզ հակառակ կը շարժի, և անդամ մ'ևս մեզ դէմ կը ցուցնէ քնախնդրութիւն մը, զոր անցեալ տարի Անգլիոյ վերապահած էր։

Անխոհեմութիւն և տղայամտութիւն կը լինէր աբօղել Ֆրանսայի նկատմամբ Գերմանիոյ քաղաքականութեան այս փոփոխում, և անտի յառաջ եկած փափուկ կացութիւնն։ Երբ վերջերս Պ. Պիզմարք Գերմանիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն առջեւ յիշեց Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Պուլանժէ զօրավարին քանի մը ձախորդ խօսքերը (գործաւորաց և զինուորաց հաներաշխութեան վրայ), ամէն խորհող մարդոց աչքին զարկաւ այս միջադէպ։ Դիտելի էր Խորհրդարանի մը մէջ յիշատակումն օտար նախարարի մը խօսքերուն։ Այս առթիւ յիշուեցաւ թէ 1884ին ալ Լորտ Կրանվիլի դէմ կ'ուղղուէին Պ. Պիզմարքի գժգոհութեան խորհրդարանական արտայայտութիւնք։ Հաւնալի էր ուրեմն թէ դերերը փոխուած էին։ Առ այս համոզուելու համար բաւ էր դիտել թէ գերմանական կէս-պաշտօնական մամլոյն մէջ ո՛րչափ աղմուկ կը հանէր ֆրանսական այս կամ այն թերթին յօդուածը քանի մը հեծելագնդոց տեղափոխման վրայ, յօդուած որ ատ մոռցուած էր հրատարակութեան հետեւեալ օրն իսկ, և մանաւանդ ի Բարլին հրատարակեալ այն ինչ գիրք, որուն ո՛չ մէկ Բարլոցի մեծ ուշադրութիւն նուիրած էր։ Քիւնընէք Զայդոնէն կարդալով, մարդ կը կարծէ թէ Նախ-ան ղ Ճակատամարտն անուն ֆրանսերէն գիրքն, որուն յառաջաբանը գրած է (Արգասի ֆրանսացի հայրենասիրաց ներկայացուցչէ և «Վրէժխնդրութեան» դաղափարին ջատագով) Պ. Տերուլէտ, առ մեզ 1886 ամի տպագրական մեծ դէպքն եղած լինի։ Այլ ի Ֆրանսա որո՞ւ փոյթն է զաւ այնպիսի գրքի մը հրատարակումը։— Դրէթէ ո՛չ մէկու։ Ո՛չ գիրքը կարդացուեցաւ, ո՛չ ալ հերքմանդերն, որուն կ'երեւի թէ առթի տուեր է։ Բայց գերմանական մամուլն յոյժ զբաղեցաւ անով և շատ յուզուեցաւ, կամ որոնոյն բանն է՝ յուզուիլ կեղծեց, և անոր վրայ յինելով, այնպէս նկարագրեց մեր երկրին իբր թէ Գերմանիայէն վրէժ լուծելու պատրաստուած և պատերազմասէր կրիւք ոգեւորուած լինէր։ Կարեւորութիւն չպիտի ունենար կէս-պաշտօնական թերթերու աղմուկն, եթէ ինքնաբուխ և դիպուածական բան մը լինէր։ Բայց այդ աղմկին հետ զուգադիպութեամբ մը, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջև դիւանագիտական յարաբերութիւնք զգալապէս կը ցրտանան. զուգադիպութեամբ մը, Գերմանիոյ և Անգլիոյ միջև աւելի սերտ համաձայնութիւն մը կը դոյանայ. զուգադիպութեամբ մը, Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար կը լինի Լորտ Ռոզպէրի, որ Պիզմարք իշխանին երեց որդւոյն (որ հին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար եղաւ, Կոմս Հերպերդ Պիզմարքի) հետ մտերիմ բարեկամ է. զուգադիպութեամբ մ'ալ, վերջապէս, Ֆրանսական դիւանագիտութիւնը կը մեկուսացուի Ցունաստանի գործոց մէջ։ Այսչափ զուգադիպութիւններ պարզ դիպուածի վերագրել դժուար է։

Թէ ինչ չարժառիթով գերմանական աշխարհավարութիւնը կը մտնէ այս նոր ուղղութեան մէջ, պատասխանել դժուար է։ Կէտ մը ստոյգ է սակայն։ Գերման կառավարութիւնն ինչպիսի լեզու ևս բռնել ասյ իւր պաշտօնական թերթերուն, լրջօրէն չի հաւատար անշուշտ թէ Ֆրանսա վրէժխնդրական պատերազմի մը կը պատրաստուի հիմա։ Պերլինի Դահլիճն այս մասին ուղիղ տեղեկութիւններ ստանալու ամեն միջոց ունի, և ճշմարտութիւնն հարկաւ գիտէ։ Դիտէ հարկաւ թէ պատերազմական հոգերէ տարբեր հոգերով զբաղեալ կը գտնուինք։ Դիտէ հարկաւ թէ մեր պատերազմական արդի նախարարին բոլոր ուշն և ուրուշը կը դրաւեն այնպիսի գործեր, որք Ֆրանսայի թշնամեաց համար սպառնալից հանգամանք չեն կրեր բնաւ։ Պերլինի Դահլիճն անշուշտ կը խորհի թէ, եթէ Ֆրանսայի դիւանագիտութիւնը դիտում ունենար իւր արեւելեան դրացոյ (Գերմանիոյ) դէմ, այս վայրկեանս չէր ընտրեր ուրս կառավարութեան հետ վէճ յարուցանելու համար դեսպանի մը անձին վրայ։ Կարելի է որ, Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի անկումէն ի վեր, Պ. Տը Ֆրեսինէի տնօրինութեան ներքեւ, Ֆրանսական դիւանագիտութիւնը շատ մտիկ ըրած չլինի Գերմանիոյ խորհուրդներուն, և ընդհանուր քաղաքականութեան խնդրոց և Անգլիոյ հետ յարաբերութեանց մէջ, Պիզմարքը Իշխանին հաճելի եղած ընթացքը բռնած չլինի։ Բայց բնաւ չի հետեւիր ատոր թէ ֆրանսական դիւանագիտութիւնը Գերմանիոյ դէմ թշնամական Թագուն խորհուրդներ կը սնուցանէ։ Ի Գերմանիա հանրային կարծիքը գրգռելու համար, բաւ է խոշորցնել անհատական արտայայտութիւն մը որ տեղի ունեցած է ի Բարլի, և որ իւր հեղինակաց միայն կարծիքը կը ներկայացնէ։ Այն օրն որ Պերլինի կառավարութիւնը Ֆրանսայի հետ վէճ մնուտ, պատրուակներ անշուշտ պիտի գտնէ։ Բայց պատրուակ միայն պիտի գտնէ, և ո՛չ իրական պատճառ, և Ֆրանսա թերեւս երբեք նուազ պատրուակ չէր ընծայած վէճի քան հիմա։

Բայց, քաղաքականութեան մէջ, ազդ մը ապահով լինելու համար չի բաւեր որ մարդու խիղճ մ'ունենայ։ Գերմանիոյ և Ֆրանսայի դիւանագիտական յարաբերութիւնք, և այն դեպքեր որք կրնան ծնիլ այս յարաբերութիւններէ, յոյժ թեթեւ չափով մը ենթակայ են մեր ընդհանուր քուէարկութեան, մեր ժողովոյ և մեր նախարարութեան կամաց։ Այդ յարաբերութիւնք երկու կամ երեք տարի յառաջ բարեկամական էին, իսկ այսօր այնչափ սիրալիր չեն, թէև մեր աշխարհավարութեան մէջ այդ մնօր փոփոխումմէն չէ մնած բնաւ։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց ուղղութիւնն ամեն ազդեցութիւնէ զերծ է. դա կ'որոշուի վերհասկական կամքով մը, որ սովոր է գաղտնի պահել իւր որոշումներ, եթէ մերթ ընդ մերթ հաշուով մը չայտնէ իւր խորհուրդներ։ Պ. Պիզմարք իւր բոլոր կեանքը նուիրած է գերմանական միութիւնն ի գլուխ հանելու։ 1871ին կատարուած կարծեց զայն։ Բայց վերջերս իւր քանի մը բանախօսութիւններէն կերեւէր թէ յուսաբեկումներ կրած է։ Իւր գործ այնչափ հաստատուն չերեւիր իրեն որչափ կարծած էր տասն և հինգ տարի յառաջ։ Փոքր պետութեանց ինքնօրինութեան ձգտումնք, ընտրութեանց մէջ Ընկերվարութեան ըրած յառաջդիմութիւնք, Բոլոնացւոց մէջ ազգային զգացման յարատեւ ոյժը՝ Պիզմարք Իշխանին ներշնչած են հոգեր ապագային համար, և միանգամայն թելադրած են իրեն՝ երկրին մէջ վերստին արծարծել հակաֆրանսական զգացումներն, որք այնչափ նպաստեր էին ազգային միութեան հաստատման, իբրեւ նոր միջոց մը ամբարտաւանելու և ապահովելու զայն միութիւն։ Ամեն պարագայի մէջ, Ֆրանսայի անկ է արթուն կենալ։ Այս խորհրդածութեամբք մեր դիտում անտեղի երկիւղ մը յառաջ բերել չէ։ Բայց օգտակար թուեցաւ մեզ՝ դիւանագիտական խորհրդատուութեանց մէջէն դուրս հանել իրաց փափուկ վիճակ մը, զոր հասարակութիւնն իրաւունք ունի դիտնալու, և զոր լրագրութիւնն ալ պարտաւոր է ի յայտ ածել։»

* *

Ի հաստատութիւն Տէպշի տեսութեան, դիտելի պարագայ մ'է թէ, Պիզմարք Իշխանը ձեռք բերած կը թուի ֆրանսօ-գերմանական պատերազմէն ի վեր իրագործել ուզած մէկ քաղաքական յաջողութիւնն։ այն է՝ գերմանական կայսրութեան դաշնակցութիւնն Անգլիոյ հետ։ Պերլինի վերաժողովն ատեն Երկաթեայ Նախարարապետը պահ մը զայն իրագործած թուեցաւ, իբրեւ համակարծիք գտնելով զ'որտ Պիւրնաֆիլտ։ Բայց Պ. Կլատսդոն, կասկածելով թէ այս միութիւնն Ֆրանսայի դէմ ուղղեալ խորհուրդ մը կը պրծղէր, անգլ. ժողովրդեան առջեւ նշանակեց պահպանողական նախարարութեան բանակցութիւնները Պիզմարք Իշխանին հետ, եւ Լորտ Պիւրնաֆիլտի անկման վրայ, անգլօ-գերմանական դաշնակցութեան դաղափարն ալ բոլորովին թողուեցաւ։ Անգլիա, ազատական նախարարութեան օրով, չանաց ամրապնդել Ֆրանսայի հետ բարեկամական յարաբերութիւնները։ Բայց Ֆրանսայի հետ մտերմութիւնէն Անգլիա բնաւ շահ չտեսաւ։ Ընդհակառակն, Եգիպտոսի մէջ Ֆրանսայի բանն ու գործն եղաւ դժուարութիւններ յարուցանել անգլ. քաղաքականութեան դէմ։ Ուստի, կ'երեւի թէ Լորտ Ռոզպէրի յաջողած է համոզել զՊ. Կլատսդոն՝ Գերմանիոյ Կայսրութեան հետ մտերմագոյն յարաբերութեանց մէջ մտնելու։ Լորտ Կրանվիլ, որ չափէն աւելի աւրուած էր Պիզմարք Իշխանին հետ, այս անգամ արտաքին գործոց նախարար չեղաւ, և Լորտ Ռոզպէրիի անուանումէն յայտնի եղաւ թէ Պ. Կլատսդոն որոշած է հետեւիլ Պիզմարքեան եւրոպական աշխարհավարութեան։ Լորտ Ռոզպէրի սերտ բարեկամ է Գերմանիոյ արտաքին գործոց նոր նախարարին, Կոմս Հերպերդ Պիզմարքի։ Արդ, Լորտ Սալիսբրիի և ընդ նմին պահպանողական կուսակցութիւնն արդէն չահուած էին Պիզմարքեան աշխարհավարութեան, և հիմակ Անգլիոյ ազատական նախարարութիւնն եւս, Լորտ Ռոզպէրիի միջոցաւ, կը նուիրագործէ անգլօ-գերմանական դաշնակցութիւնն։ Հելլենական խնդրոյն մէջ առաջին անգամ լինելով յայտնուեցան, մի կողմէ, այս անգլօ-գերմանական համաձայնութիւն, և միւս կողմէ, իբրեւ արդիւնք այս նոր կարգադրութեան, Ֆրանսայի մեկուսացեալ դիրքը։ Կը մնայ տեսնել թէ քաղաքական այս փոփոխեալ պայմանք ինչ երեւոյթ պիտի տան եւրոպական ուրիշ առկախ խնդիրներու։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ. ԵՒ ԿԵԴՐ. ԱՍԻԱ. Պուխարայի դեսպանութիւնը մայիս 15ին մեկնեցաւ Բեդերսպուրկէ, Պուխարա վերադառնալու համար։ Զարը Պուխարայի Էմիրին ուղղեալ նամակ մը և թանկագին նուէրներ տարաւ։ Ասիոյ գեներալ-նահանգապետ Գորչակով, որ Սամարգանդի մէջ է, հրաման տուաւ որ Պուխարայի դեսպանը ամենայն պատուոյ արժանանայ։ Ռուսիոյ Ասիական Գրասենեակի նախագահ Գրամատչիկով, Ասիական Գրասենեակի Գլխաւոր Քարտուղարներէն Մարտինով, Ասիական Գրասենեակի Գլխաւոր Թարգմանչաց Գլխաւորներէն Ֆոն Գաբենիս, Ասիական Գրասենեակի Գլխաւոր Գրագրաց Գլխաւորներէն Ֆոն Ֆրանսէն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՏ ԺԸ.

9 ՄԱՅԻՍ 1886

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԵԼՄՏԱՅՈՑ

Ազգային Ժողովոյ ԺԸ. նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Մայր Եկեղեցի, ընդ նախագահութեամբ Ամենայն Հայոց Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Եւսուֆեանի։ Ներկայ երեսփոխանաց թիւն էր 40։

Ատենագրութիւնքն ընթերցուելով ժամ 3 ի ետ, ատենապետ էֆ. Ժողովոյ վաւերացման ենթարկեց նախորդ ԺԷ. նստի և 1883 նստաշրջանի ԺԳ. նստի ատենագրութիւնքն որք վաւերացան յետ մէկ քանի դիտողութեանց։

Ապա Ժողովին ներկայեց Կեդր. Սնտուկի 1886–87 և 1887–88 տարիներու ելմուտցոյցն զոր Ազգ. Վարչութիւնը բերած էր ստիպողաբար։

(Ըստ ներկայացեալ ելմուտցոյցին, Կեդր. Սնտուկի ենթադրեալ հասոյթն է 758,805 զրուշ որոյ մէջ 374,475 զրշ. նշանակուած է կեդրոնական ուղղակի տուրքն՝ մայրաքաղաքիս մէջ դանձելի՝ 12,407 ազդայիններէ։ Իսկ ընդհանուր ծախսուց դումարն է 560,900 զրուշ, որով 197,905 զրուշի հաստատեց առաւելութիւն մի կը նշմարուի։ — Մանրամասնութիւնք յառաջիկայիս։)

Ելմուտցոյցին եւ Տեղեկագրի ընթերցումէն յետոյ, Ատենապետ էֆ. յայտարարեց թէ, թէեւ ըստ Ներքին Կանոնադրի մայիսի առաջին եօթնեկին մէջ կը փակուի Ազգ. Ժողովոյ նստաշրջանը, սակայն Ս. Պատրիարք Հայրն և Վարչութիւնը կը փափագին որ ներկայ նստաշրջանը բացառաբար շարունակուի ցկարգադրութիւն ինչ ինչ կարեւոր խնդրոց և ցբուէարկումն Ելմուտցոյցի որ Համարակալութեան դիւանին պիտի յղուի յաջորդ նստին իւր տեղեկագիրը բերելու պայմանաւ։— Բ. Ղազարեան էֆ. դիտել տուաւ թէ Վարչութեան այս առաջարկն հակառակ է օրինաց զոր Ազգ. Ժողովն իսկ հաստատած է, ուստի և այսպիսի բացառութիւն չկրնար ընդունիլ։

Ս. Նախագահ.— Վարչութեան առաջարկին մէջ օրինաց հակառակ բան մը չեմ տեսներ ես։ Եթէ Ղազարեան էֆէնտին՝ իբր երեսփոխան՝ Ներքին Կանոնադիրը կը պաշտպանէ, ես՝ իբր նախագահ՝ կը պաշտպանեմ Սահմանադրութիւնն ուստից ընդած է այն ուրոյ վրայ ուխտ ըրած եմ։ Սահմանադրութեան մէջ նստաշրջանը մայիսին կամ յունիսին փակել տրամադրողյոգ- ու

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՅԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Պ. ԹՐԻԳՈՒԲԻՒ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԹԷՆՔ, 21 մայիս

Նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով.

Պ. Թրիգուբի, Նախարարապետ, նախարար ելեւմտից և առժամեայ նախարար պատերազմական գործոց։
Պ. Տրակումիս, Արտաքին գործոց,
Պ. Վուլգարիդիս, Դատական գործոց,
Պ. Մանէդաս, Կրօնական գործոց,
Պ. Լոմպարտոս, Ներքին գործոց,
Պ. Թէոդոքի, Մասնային գործոց։

Նախարարութիւնը սովորական երդումը պիտի ընէ ժամ տասին։

Հելլէն մամուլը ընդհանրապէս, ի բաց առեալ քանի մը թերթեր, համակրական բանիւք ընդունեց նոր նախարարութիւնը։

ՀՐԱՑԱՆԱՁԳՈՒԹԻՒՆՔ ՍԱՀՄԱՆԱՑ ՎՐԱՑ

ԱԹԷՆՔ, 21 մայիս

Սահմանագլխոյն վրայ տեղի ունեցած քանի մը թեթեւ կռիւներուն առթիւ, հելլէն կառավարութիւնն հեռագրեց Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան Պ. Գռնտուբիոգլի ծանուցանելէ Բ. Դրան որ հարկ եղած հաւատացումները տայ իւրոյ վիճակին վերջ տալու համար։

ԱԹԷՆՔ, 21 մայիս

Խաղաղական փոխադարձ ապահովութիւններ արուեցան այս երեկոյ սահմանագլխոյն վրայ։ Հրացանաձգութիւնը դադրեցաւ։

Երեսփոխանաց ժողովը պաշտօնապէս կազմուեցաւ, այսօր ընտրելով դեր-նախագահն եւ քարտուղարները։

ԴՐԱՄԱԳԻՏ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 10 մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒՈՆԱՆԱԿԱԳԻՐՈՅ

ամիս Լանդարի վրայ պանքային)	111 1/8
3 » » » (վճռելիին)	110 3/4
3 » Բարլէ » (պանքային)	22 65
3 » » » (վճռելիին)	22 72 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹԴԹՒՆ
Օսմանեան Քանոնիտուն

		Դահեկան
Երեկ երկու գոց. (Մբաց. D. Սերի		16 29
Գլխաւոր գոցուելէն վերջը	»	16 27
Բերայի մէջ	»	— —
Ուռուսաստան բացուեցաւ	»	16 26
Բարձրագոյն գին	»	16 28
Նուազագոյն »	»	16 26
Կէս օրին	»	16 28
Փոխառութիւն 1858	A. Սերի	25
» 1862		
» 1860		
» 1863	B. » » »	16
» 1872		
» 1865		
» 1869	C. » »	16 26
» 1873		

ԻՒՆԻՓԻԷ ԵԳԻՊՏԱՑԻ

Իրեկ երեկուն գոցուեցաւ	77
Այս առաւօտ բացուելուս Գ. կ.	77
Կէս օրին	77

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԵՐ

Օսմէնէթ ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	3 14
Քրէտիտ ժէնէրալ	Օսմ. »	6 2
Պանք ազ Գոնտ	» »	4 30
Ոսմ. Շահժ է վայէօր	» »	3 20
Թրամվայ	» »	290
Բուժէլիի երկաթուղի	Ֆր.	38 75
Օղլիկսիոն ազ Բրիստոլէ	»	—
Բանկերաղիզ Լաբիոմի	»	60

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	դրչ.	100
20 Ֆրանկոց	»	87 38
Անգլիական ոսկի	»	110 28
Բօլ Իմպերիալ	»	90 20
Ֆրիմիդ	»	51 20
Դուլպի թղթադրամ	»	9 06
» արծաթ	»	89
Ֆիորին	»	8 32
Մէճ. արծ. (սարը.)	»	108 2
Վենցոց	»	102 35
Լինգոց	»	102 20
Մէթալիք	»	98 20
Թաքսիէ	»	16

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐՍ

Լոնտոն, 21 Մայիս, ժամ 5 վաղը. 15 երեկոյ

Անգլ. քանսոլիտ		101 13/16
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ		15 1/16
» » » գոցուեցաւ		14 15/16
» » » Ա.		25
» » » Բ.		15 7/8
» » » Գ.		14 7/8
Օթման 1874		71 3/4
Փոխառութիւն 1877		84 3/4
Պանք Օթման		11 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873		101 1/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)		69
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)		94 1/8
Տայրա Սանիէ		69
Տօմանիալ (փոխառ. Լոչիլա)		95 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4%		— —
Փոխառութիւն Բարիզի վրայ		25 374

Վիեննա, 21 Մայիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխառութիւն Լոնտոնի վրայ		127 10
Օսմանեան երկաթուղի		18 20

Բարիզ, 21 Մայիս, ժամ 3 վաղը. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %		109
» » 3 %		82 25
Օսմանեան քանսոլիտ Սերի Դ. բացուեցաւ		15 10
» » » գոցուեցաւ		15 07 1/2
» » Սերի Բ.		15 65
» » Գ.		15 10
Օսմանեան երկաթուղի		37 12 1/2
» Բէտիի բանկերգութիւն		— —
Պանք Օթոման		532 50
Գրէտիտ Լիոնէ		525
» Ֆոնսիէ		1365
Բանկերաան Լիոնի		1207 50
Սուէզի ջրանցք		2097 50
Ռուսական 5% 1877ի		103 3/4
Իտալական Ռանթ		99 07 1/2
Եգիպտական միացեալ		349 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)		58 1/8
Բրիտանիէ Թիւրք		367 50
5% Հելլենական		292 50
Զէք Լոնտրայի վրայ		25 27

ՏՈՒԹԻՒՐ Մ ԻՆԷՃԵԱՆ պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ իւր բնակութիւնը փոխադրած է Գատը-Գիւղ, Մօտա-Ջամտէսի, Զարըդիշը Մահալլէսիի անկիւնը թիւ 11 տան մէջ, ուր անոնց առաւօտ իրեն դիմող հիւանդները պիտի ընդունի և երեքշաբթի օրերը կէս օրէն վերջ ձրիապէս պիտի դարմանէ։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ

ՋԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Ա.

Քանի մ'ամիներ առաջ, Մոսկոյի մէջ հրատարակեալ «Թիֆլիս կէս դար առաջ եւ այժմ» խորագրով մի շարք պատմական յօդուածներու մէջ բաւական ընդարձակօրէն նկարագրեցի զարգացման այն մեծ յառաջդիմութիւնը զոր ըրած է Թիֆլիս—Կաւկասոյ եւ Պարսկաստանի Հայոց կրթութեան կեդրոնն—ներկայ կէս դարու մէջ։ Թէեւ խոստացած էի՝ ապագային գրել եւ ամբողջ Ռուսիոյ Հայոց զարգացման պատմութեան վրայ հաւասար տեսութիւն մը, սակայն այսօր առիթն այնպէս կը բերէ որ այդ Տեսութիւնը ներկայեմ Աբէ-Եւլի ընթերցողաց կէս-պաշտօնական եւ բաց աստի գրեթէ այնպիսի ազբիւրէ մը որ հաւանական ենթադրութեամբ աւելի անընդարձակ քան նպատաւոր կրնայ գրուած մնալ։ Այլ ընդհակառակն այդ Տեսութիւնէն դասելով յոյժ մասնաւոր գաղափար պիտի կազմեր Ռուսիոյ Հայոց մասին յառաջդիմութեան վրայ։ Այդ տեսութիւնն հրատարակուած է Նորոդնայա Շկոլա մանկավարժական ռուսական թերթին մէջ։ Այս թերթ յանձնարարեալ է Նորին կայսերական Մեծութեան Անձնական Դիւանատան Գիտական Մասնաժողովին, քաջալերուած է Ռուսիոյ Հանրային Կրթական Նախարարութեան Գիտական Մասնաժողովի կողմէն եւ ա.ժանացած է ոսկի միտալի Գրական Նուիրեան Մասնաժողովի կողմէ։ Այս կարեւոր թերթի մէջ հրատարակեալ Տեսութիւնն որ «Ռուսիոյ Ե Պարսկասդանի Հայոց ազգային ղեղծման ներքոյ վիճակը» խորագիրը կը կրէ, արժանի է ամեն հայ անհատի ուշադրութեան։

Արդէն աւելի քան կէս դար է յորմէ հետէ պարսկական Հայաստան անցաւ Ռուսիոյ. և այսպէս հայ ժողովրդի մի նշանաւոր մասն ենթարկուեցաւ նորա գերիշխանութեան։ Հայոց հետ միատեղ նուաճուած երկրի մէջ կը բնակէին և նոյնքան մահմետականներ, յետոյ և սակաւաթիւ Բիւրդ և գնչու ցեղեր։

Պարսիկներն և այլ կրօնակից ազգեր, որ ցայն վայր տիրող մասը կը կազմէին անդ, ընկերային եւ կրթական կեանքի մէջ գրեթէ բարձր չէին իրենց հպատակ հայ ժողովրդէն։ Պարսկական տիրապետութեան վերջին տարիներու միջոցին, այսինքն 1820-30ին, Հայոց եւ Պարսից ազգային զարգացումը կը ներկայանայ մեզ հետեւեալ եղանակաւ. Հայկական եկեղեցիներու մօտ կառուցած ուսումնարաններն և մզկիթներու մօտ եղած դպրեվանքներն յաճախ աշակերտաց թիւը կը հասնէր 400-450ի, որոց մեծ մասը կը կազմէին մահմետականներ, որ կ'ուսանէին Երեւանի, Հին Նախիջեւանի և Օրդուբադի մէջ, իսկ փոքրամասնութիւնը կը կազմէին Հայերն և այն ևս կը գտնուէին միայն առաջին երկու քաղաքներու մէջ։ Բաց աստի գրեթէ իւրաքանչիւր հայ քահանայն և իւրաքանչիւր պարսիկ մոլան ունէին քիչ շատ թուով մասնաւոր աշակերտներ։ Կարծեմ հարկ չկայ բացատրելու որ այն ժամանակի ամբողջ զարգացումն ու դիտութիւնն շատ պարզ, հասարակ եւ հնչին էին. միայն պէտք էր գիտնալ գրել, եւ փոքր ինչ եւս հանկալ կրօնական գրքերու իմաստը։ Ուսանողներու ընդհանուր թիւը, բոլոր երկրին մէջ, հազիւ հազ կը հասնէր 900ի։ Այսպիսի աննախանձելի վիճակի մէջ կը գտնուէր Ռուսական Հայաստանի Հայոց եւ Մահմետականաց դպրոցական գործն, երբ Հայաստանի այդ մասն, 1828 փետրուար 10ի Թիւրքմէնչայի խաղաղութիւնի դաշնագրի տրամադրութեան համեմատ, միացաւ Ռուսիոյ հետ։ Այս յօդուածի նպատակն է, ըստ կարելւոյն, մանրամասնօրէն ներկայել մեզ ռուսերաբար Հայոց դպրոցական գործի աստիճանաբար զարգացումը, նոցա՝ Ռուսիոյ իշխանութեան ենթարկուելէն մինչեւ այժմ։

Այս կրթական ուսումնասիրութիւնն աւելի մեծ նշանակութիւն ունի այն սեւսակէտով, որ ամբողջ մի սուն տարուան միջոցի ուսումնասիրութիւն մ'է, հետեւաբար բաւական է կանոնաւոր գաղափար մը կազմել տալու համար մեզ՝ Կաւկասոյ հայ ժողովրդի կրթական եւ զարգացողական ընդունակութեան մասին։

Սոյն համառօտ տեսութեան մէջ յօդուածագիրն կ'ուզէ մինչ այն սեւսակէտով, որ ամբողջ մի սերունդ ուսումնասիրութիւն մ'է, հետեւաբար բաւական է կանոնաւոր գաղափար մը կազմել տալու համար մեզ՝ Կաւկասոյ հայ ժողովրդի կրթական եւ զարգացողական ընդունակութեան մասին։

«Եւ այսպէս, երբ պարսկական Հայաստանի նուաճմամբ պարսկահպատակ Հայերն ենթարկեցան Ռուսիոյ իշխանութեան, Ռուսահայերն իրենց համար արդէն ունէին երեք բարեկարգ կրթական հաստատութիւններ, որ իրենց սահմանաց մէջ ոչ միայն գումար նուիրեց յօգուտ այդ նպատակի։ Նուիրատուութեանց (որ կը շարունակուին մինչեւ այժմ) քանակութեան վրայ մնատաւոր գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ միայն ըսել թէ գաղտնի իւրաքանչիւր տարի առնուազմէ կ'ստանայ շուրջ եօթանասուն հազար ռուբլի եկամուտ։ Այս կրթական հաստատութիւնը իւրաքանչիւր տարի իւր մէջէն կը հանէ տասնաւոր ուսումնաւարտ երիտասարդներ, որ իրենց կարգի համեմատ առ հասարակ կ'ընտրեն կա՛մ հոգեւորական, կա՛մ մանկավարժական գործունէութեան ասպարէզն։ Այժմ ամբողջ Կաւկասոյ հայարնակ կողմերը գժուար է գտնել ոեւէ անկիւն, ուր բնակչաց թէսոյն մէջ կարելի չլինի գտնել Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցի սաներէն գէթ մին։ Այս ուսումնարանի ազդեցութիւնը կը տարածուի մասամբ եւ Թուրքիոյ ու Պարսկաստանի Հայոց վրայ, որովհետեւ նոցա մէջ եւս կան ոչ նուազ երիտասարդներ որ անդ ստացած են իրենց կրթութիւնը։ Մի խօսքով այս ինքնուրոյն կը ներկայաց կեդրոն մը ուրեղէն կրթութեան լոյսը տարածուած է Կաւկասոյ ամեն կողմերը։

«Եւ այսպէս, երբ պարսկական Հայաստանի նուաճմամբ պարսկահպատակ Հայերն ենթարկեցան Ռուսիոյ իշխանութեան, Ռուսահայերն իրենց համար արդէն ունէին երեք բարեկարգ կրթական հաստատութիւններ, որ իրենց սահմանաց մէջոցաւ ուսման լոյսը ծաւալելով ժողովրդի մէջ, այսու հանդերձ ծառայութիւն մատուցին երկրին։ Պարսկահայերու Ռուսիոյ տիրապետութեան ներքեւ ընկնելէ յետոյ, նոցա ընկերային վիճակի հետ միասին բարձրացաւ եւ նոցա դպրոցական վիճակն։ Եւ արդարեւ, Ռուսիոյ այդ նորահպատակ Հայոց դպրոցական գործը կարճ ժամանակի մէջ նշանաւոր յառաջդիմութիւն ըրաւ։ Այս երեւոյթը կը բացատրուի մասամբ այնու որ այդ միջոցին մի կողմէ Թիֆլիսի եւ այլ քաղաքներու մէջ արդէն կը գտնուին միջին եւ բարձր կրթութեամբ երիտասարդներ, ընդունակ մանկավարժական գործունէութեան եւ միւս կողմէ, ժողովուրդը տեսնելով վերոյիշեալ ուսումնարաններու բարերար արդիւնքները, առաջուընէ աւելի մեծ համակրութեամբ սկսաւ վերաբերուիլ դէպի դպրոցը։

«Պէտք է ի նկատ ունենալ որ հայկական ուսումնարաններու յառաջդիմութեան գործին մեծապէս նպաստողները, դվխաւորապէս եղան ժողովրդեան յարգելի բարձրաստիճան հոգեւորականներն. օրինակի համար, Թիֆլիսի թեմական առաջնորդ Ներսէս Աշտարակեցին և այլք։ Իսկ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ հայկական ուսումնարան բանալու նախաձեռնութիւնը կը պատկանի միմիայն Յովսէփ Արքեպիսկոպոս Արղութեանին, որ իւր կենաց մէջ շատ աշխատեցաւ սոյն խնդրի համար։ Եւ վերջապէս 1809ին յաջողեցաւ հաստատել Աղաբաբան Պարսիկներն, որ մեծաթանակ բարոյական մը կը կազմէին, սակայն սկիզբէն ի վեր լաւագոյն վիճակի մէջ դրած էին իրենց դպրոցական գործը։ Ռուսիոյ մէջ Հայերն առ հասարակ մեծ հոգ տարած են և կը տանին կանոնաւոր եւ ճշմարիտ դաստիարակութիւն տալ իրենց դեռահաս սերունդին, և այս հոգատարութեան ձգտումն ամենէն աւելի յայտնի կ'երեւի այն պարագայէն թէ, տակաւին 1806ին, Աղաբաբեան անուն մէկը 30,000 ռուբլի կը նուիրէ կրթական գործի համար և կը բանայ Հայոց առաջին ուսումնարանն ի Ռուսիա։

«Աղաբաբեան ուսումնարանի հաստատութենէն տասն տարի յետոյ, Լազարեան եղբարք Մոսկուայի մէջ հիմնեցին Լազարեան Ճեմարան, որոյ նպատակն էր զարգացնել Հայեր պատրաստել ուսուցչական կոչման և առ հասարակ հայկական եկեղեցւոյ պաշտաման համար։ Այս բարեգործական նպատակի համար Լազարեան եղբարք նուիրեցին շուրջ մ. դ. ռուբլի։

«Այս երկու կրթական հաստատութեանց մէջ ծրագիրն կ'ուսանէին քանի մը հարիւր հայ երիտասարդներ, առաւելապէս չքաւոր ծնողաց որդիներ, որ Կաւկասոյ և Անդրկաւկասոյ ամեն կողմերէն կը թափուէին անդ։ Լազարեան Ճեմարանէն յետոյ բացուեցաւ հայկական երրորդ ուսումնարան մը Նոր-Նախիջեւանի մէջ։ Այն միջոցին, երբ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ վերոյիշեալ երիս բարեկարգ դպրոցները կրթութիւն և դաստիարակութիւն կը տարածէին Հայոց մէջ, այն միջոցին, Թիֆլիսի թեմական առաջնորդ և ապա ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ներսէս Աշտարակեցին, առաջին կարեւոր գործն համարելով հայ երիտասարդութեան զարգացումն, սկսան ջերմապէս աշխատիլ բանալու հայկական բարձրագոյն կրթարան մը Թիֆլիսի մէջ։ Հայ մանուկներու համար լուսաւորութեան տաճար մը կառուցանելու նպատակաւ Ներսէսի ըրած առաջին իսկ հրաւէրը բուռն համակրութեամբ անպապաղ ընդունուեցաւ իւր հաւատարիմ հօտէն։ Եւ այս առթիւ ժողովուրդն Նշ-Նման ամէն կարելիութիւն ընծայեց իւր սիրեցեալ առաջնորդին, որպէս զի սա իրագործէ իւր նուիրական գաղափարներն որ միշտ զբաղեցուած էին և կը յղանային յօգուտ ազգի և եկեղեցւոյն։ Ներսէսի այս առաջին ձեռնարկի ամբողջ նշանակութիւնը կատարելապէս գընահատելու համար, պէտք է ի նկատ առնուլ թէ այն ժամանակ Թիֆլիսի Հայերը, գրեթէ առանց բացառութեան, կը խօսէին և կը գրէին միմիայն վրացերէն։ Նորին Վեհափառութեան գլխաւոր հոգն էր կարելի եղածին չափ շուտով ներմուծել հայմայրենի լեզուն հայկական ընտանեաց մէջ և արտաքսել վրացերէնն։

«Այսպէս ուրեմն քառասուն տարիներու մէջ կը կառուցուի արդի Ներսէսեան Հայոց հոգեւոր դպրոցն, եօթնասարանեան ընթացքով առանց Լատինէրէնի և Յունարէնի։ Դպրոցի զարգացումն սկիզբէն իսկ, Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնն այնչափ մեծ համակրութեամբ վերաբերուեցաւ Ներսէսի գաղափարին ձեռնարկի նկատմամբ, որ ամենամեծարգ միջոցի մէջ ահագին գումար նուիրեց յօգուտ այդ նպատակի։ Նուիրատուութիւնց (որ կը շարունակուին մինչեւ այժմ) քանակութեան վրայ մնատաւոր գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ միայն ըսել թէ գաղտնի իւրաքանչիւր տարի առնուազմէ կ'ստանայ շուրջ եօթանասուն հազար ռուբլի եկամուտ։ Այս կրթական հաստատութիւնը իւրաքանչիւր տարի իւր մէջէն կը հանէ տասնաւոր ուսումնաւարտ երիտասարդներ, որ իրենց կարգի համեմատ առ հասարակ կ'ընտրեն կա՛մ հոգեւորական, կա՛մ մանկավարժական գործունէութեան ասպարէզն։ Այժմ ամբողջ Կաւկասոյ հայարնակ կողմերը գժուար է գտնել ոեւէ անկիւն, ուր բնակչաց թէսոյն մէջ կարելի չլինի գտնել Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցի սաներէն գէթ մին։ Այս ուսումնարանի ազդեցութիւնը կը տարածուի մասամբ եւ Թուրքիոյ ու Պարսկաստանի Հայոց վրայ, որովհետեւ նոցա մէջ եւս կան ոչ նուազ երիտասարդներ որ անդ ստացած են իրենց կրթութիւնը։ Մի խօսքով այս ինքնուրոյն կը ներկայաց կեդրոն մը ուրեղէն կրթութեան լոյսը տարածուած է Կաւկասոյ ամեն կողմերը։

«Եւ այսպէս, երբ պարսկական Հայաստանի նուաճմամբ պարսկահպատակ Հայերն ենթարկեցան Ռուսիոյ իշխանութեան, Ռուսահայերն իրենց համար արդէն ունէին երեք բարեկարգ կրթական հաստատութիւններ, որ իրենց սահմանաց մէջոցաւ ուսման լոյսը ծաւալելով ժողովրդի մէջ, այսու հանդերձ ծառայութիւն մատուցին երկրին։ Պարսկահայերու Ռուսիոյ տիրապետութեան ներքեւ ընկնելէ յետոյ, նոցա ընկերային վիճակի հետ միասին բարձրացաւ եւ նոցա դպրոցական վիճակն։ Եւ արդարեւ, Ռուսիոյ այդ նորահպատակ Հայոց դպրոցական գործը կարճ ժամանակի մէջ նշանաւոր յառաջդիմութիւն ըրաւ։ Այս երեւոյթը կը բացատրուի մասամբ այնու որ այդ միջոցին մի կողմէ Թիֆլիսի եւ այլ քաղաքներու մէջ արդէն կը գտնուին միջին եւ բարձր կրթութեամբ երիտասարդներ, ընդունակ մանկավարժական գործունէութեան եւ միւս կողմէ, ժողովուրդը տեսնելով վերոյիշեալ ուսումնարաններու բարերար արդիւնքները, առաջուընէ աւելի մեծ համակրութեամբ սկսաւ վերաբերուիլ դէպի դպրոցը։

«Փոքր ինչ վերը տեսանք թէ արդի ռուսական Հայաստանի մէջ պարսկական տիրապետութեան ժամանակ, ինչպէս Հոյերը, նոյնպէս և Պարսիկները չունէին քիչ շատ կանոնաւոր կրթական հաստատութիւն, այլ եկեղեցիներու և մզկիթներու մօտ ունէին քանի մը տարրական ուսումնարաններ շափազանց սակաւաթիւ ուսանողներով։ Իսկական սեռի կրթութեան վրայ խօսիլն իսկ աւելորդ է։ Շնչասիրած խնդիրն աւելի բացորոշ ներկայելու համար, հարկ անհրաժեշտ է յետադարձ անկարկ մը նետել այն միջոցին ի Ռուսիա բնակող Հայոց դպրոցական վիճակի վրայ։ Թէև Հայերն (30 հազար հոգի) անհամեմատ շատ քիչ էին քան Պարսիկները, սակայն ամենայն դեպս մեծաթանակ բարոյական մը կը կազմէին։ Ռուսիոյ մէջ Հայերն առ հասարակ մեծ հոգ տարած են և կը տանին կանոնաւոր եւ ճշմարիտ դաստիարակութիւն տալ իրենց դեռահաս սերունդին, և այս հոգատարութեան ձգտումն ամենէն աւելի յայտնի կ'երեւի այն պարագայէն թէ, տակաւին 1806ին, Աղաբաբեան անուն մէկը 30,000 ռուբլի կը նուիրէ կրթական գործի համար և կը բանայ Հայոց առաջին ուսումնարանն ի Ռուսիա։

«Աղաբաբեան ուսումնարանի հաստատութենէն տասն տարի յետոյ, Լազարեան եղբարք Մոսկուայի մէջ հիմնեցին Լազարեան Ճեմարան, որոյ նախնական նպատակն էր զարգացնել Հայեր պատրաստել ուսուցչական կոչման և առ հասարակ հայկական եկեղեցւոյ պաշտաման համար։ Այս բարեգործական նպատակի համար Լազարեան եղբարք նուիրեցին շուրջ մ. դ. ռուբլի։

«Այս երկու կրթական հաստատութեանց մէջ ծրագիրն կ'ուսանէին քանի մը հարիւր հայ երիտասարդներ, առաւելապէս չքաւոր ծնողաց որդիներ, որ Կաւկասոյ և Անդրկաւկասոյ ամեն կողմերէն կը թափուէին անդ։ Լազարեան Ճեմարանէն յետոյ բացուեցաւ հայկական երրորդ ուսումնարան մը Նոր-Նախիջեւանի մէջ։ Այն միջոցին, երբ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ վերոյիշեալ երիս բարեկարգ դպրոցները կրթութիւն և դաստիարակութիւն կը տարածէին Հայոց մէջ, այն միջոցին, Թիֆլիսի թեմական առաջնորդ և ապա ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ներսէս Աշտարակեցին, առաջին կարեւոր գործն համարելով հայ երիտասարդութեան զարգացումն, սկսան ջերմապէս աշխատիլ բանալու հայկական բարձրագոյն կրթարան մը Թիֆլիսի մէջ։ Հայ մանուկներու համար լուսաւորութեան տաճար մը կառուցանելու նպատակաւ Ներսէսի ըրած առաջին իսկ հրաւէրը բուռն համակրութեամբ անպապաղ ընդունուեցաւ իւր հաւատարիմ հօտէն։ Եւ այս առթիւ ժողովուրդն Նշ-Նման ամէն կարելիութիւն ընծայեց իւր սիրեցեալ առաջնորդին, որպէս զի սա իրագործէ իւր նուիրական գաղափարներն որ միշտ զբաղեցուած էին և կը յղանային յօգուտ ազգի և եկեղեցւոյն։ Ներսէսի այս առաջին ձեռնարկի ամբողջ նշանակութիւնը կատարելապէս գընահատելու համար, պէտք է ի նկատ առնուլ թէ այն ժամանակ Թիֆլիսի Հայերը, գրեթէ առանց բացառութեան, կը խօսէին և կը գրէին միմիայն վրացերէն։ Նորին Վեհափառութեան գլխաւոր հոգն էր կարելի եղածին չափ շուտով ներմուծել հայմայրենի լեզուն հայկական ընտանեաց մէջ և արտաքսել վրացերէնն։

«Այսպէս ուրեմն քառասուն տարիներու մէջ կը կառուցուի արդի Ներսէսեան Հայոց հոգեւոր դպրոցն, եօթնասարանեան ընթացքով առանց Լատինէրէնի և Յունարէնի։ Դպրոցի զարգացումն սկիզբէն իսկ, Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնն այնչափ մեծ համակրութեամբ վերաբերուեցաւ Ներսէսի գաղափարին ձեռնարկի նկատմամբ, որ ամենամեծարգ միջոցի մէջ ահագին գումար նուիրեց յօգուտ այդ նպատակի։ Նուիրատուութեանց (որ կը շարունակուին մինչեւ այժմ) քանակութեան վրայ մնատաւոր գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ միայն ըսել թէ գաղտնի իւրաքանչիւր տարի առնուազմէ կ'ստանայ շուրջ եօթանասուն հազար ռուբլի եկամուտ։ Այս կրթական հաստատութիւնը իւրաքանչիւր տարի իւր մէջէն կը հանէ տասնաւոր ուսումնաւարտ երիտասարդներ, որ իրենց կարգի համեմատ առ հասարակ կ'ընտրեն կա՛մ հոգեւորական, կա՛մ մանկավարժական գործունէութեան ասպարէզն։ Այժմ ամբողջ Կաւկասոյ հայարնակ կողմերը գժուար է գտնել ոեւէ անկիւն, ուր բնակչաց թէսոյն մէջ կարելի չլինի գտնել Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցի սաներէն գէթ մին։ Այս ուսումնարանի ազդեցութիւնը կը տարածուի մասամբ եւ Թուրքիոյ ու Պարսկաստանի Հայոց վրայ, որովհետեւ նոցա մէջ եւս կան ոչ նուազ երիտասարդներ որ անդ ստացած են իրենց կրթութիւնը։ Մի խօսքով այս ինքնուրոյն կը ներկայաց կեդրոն մը ուրեղէն կրթութեան լոյսը տարածուած է Կաւկասոյ ամեն կողմերը։

«Պէտք է ի նկատ ունենալ որ հայկական ուսումնարաններու յառաջդիմութեան գործին մեծապէս նպաստողները, դվխաւորապէս եղան ժողովրդեան յարգելի բարձրաստիճան հոգեւորականներն. օրինակի համար, Թիֆլիսի թեմական առաջնորդ Ներսէս Աշտարակեցին և այլք։ Իսկ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ հայկական ուսումնարան բանալու նախաձեռնութիւնը կը պատկանի միմիայն Յովսէփ Արքեպիսկոպոս Արղութեանին, որ իւր կենաց մէջ շատ աշխատեցաւ սոյն խնդրի համար։ Եւ վերջապէս 1809ին յաջողեցաւ հաստատել Աղաբաբեան ուսումնարանը, որ մեծաթանակ բարոյական մը կը կազմէին, սակայն սկիզբէն ի վեր լաւագոյն վիճակի մէջ դրած էին իրենց դպրոցական գործը։ Ռուսիոյ մէջ Հայերն առ հասարակ մեծ հոգ տարած են և կը տանին կանոնաւոր եւ ճշմարիտ դաստիարակութիւն տալ իրենց դեռահաս սերունդին, և այս հոգատարութեան ձգտումն ամենէն աւելի յայտնի կ'երեւի այն պարագայէն թէ, տակաւին 1806ին, Աղաբաբեան անուն մէկը 30,000 ռուբլի կը նուիրէ կրթական գործի համար և կը բանայ Հայոց առաջին ուսումնարանն ի Ռուսիա։

«Աղաբաբեան ուսումնարանի հաստատութենէն տասն տարի յետոյ, Լազարեան եղբարք Մոսկուայի մէջ հիմնեցին Լազարեան Ճեմարան, որոյ նախնական նպատակն էր զարգացնել Հայեր պատրաստել ուսուցչական կոչման և առ հասարակ հայկական եկեղեցւոյ պաշտաման համար։ Այս բարեգործական նպատակի համար Լազարեան եղբարք նուիրեցին շուրջ մ. դ. ռուբլի։

«Այս երկու կրթական հաստատութեանց մէջ ծրագիրն կ'ուսանէին քանի մը հարիւր հայ երիտասարդներ, առաւելապէս չքաւոր ծնողաց որդիներ, որ Կաւկասոյ և Անդրկաւկասոյ ամեն կողմերէն կը թափուէին անդ։ Լազարեան Ճեմարանէն յետոյ բացուեցաւ հայկական երրորդ ուսումնարան մը Նոր-Նախիջեւանի մէջ։ Այն միջոցին, երբ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ վերոյիշեալ երիս բարեկարգ դպրոցները կրթութիւն և դաստիարակութիւն կը տարածէին Հայոց մէջ, այն միջոցին, Թիֆլիսի թեմական առաջնորդ և ապա ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ներսէս Աշտարակեցին, առաջին կարեւոր գործն համարելով հայ երիտասարդութեան զարգացումն, սկսան ջերմապէս աշխատիլ բանալու հայկական բարձրագոյն կրթարան մը Թիֆլիսի մէջ։ Հայ մանուկներու համար լուսաւորութեան տաճար մը կառուցանելու նպատակաւ Ներսէսի ըրած առաջին իսկ հրաւէրը բուռն համակրութեամբ անպապաղ ընդունուեցաւ իւր հաւատարիմ հօտէն։ Եւ այս առթիւ ժողովուրդն Նշ-Նման ամէն կարելիութիւն ընծայեց իւր սիրեցեալ առաջնորդին, որպէս զի սա իրագործէ իւր նուիրական գաղափարներն որ միշտ զբաղեցուած էին և կը յղանային յօգուտ ազգի և եկեղեցւոյն։ Ներսէսի այս առաջին ձեռնարկի ամբողջ նշանակութիւնը կատարելապէս գընահատելու համար, պէտք է ի նկատ առնուլ թէ այն ժամանակ Թիֆլիսի Հայերը, գրեթէ առանց բացառութեան, կը խօսէին և կը գրէին միմիայն վրացերէն։ Նորին Վեհափառութեան գլխաւոր հոգն էր կարելի եղածին չափ շուտով ներմուծել հայմայրենի լեզուն հայկական ընտանեաց մէջ և արտաքսել վրացերէնն։

«Այսպէս ուրեմն քառասուն տարիներու մէջ կը կառուցուի արդի Ներսէսեան Հայոց հոգեւոր դպրոցն, եօթնասարանեան ընթացքով առանց Լատինէրէնի և Յունարէնի։ Դպրոցի զարգացումն սկիզբէն իսկ, Թիֆլիսի հայ հասարակութիւնն այնչափ մեծ համակրութեամբ վերաբերուեցաւ Ներսէսի գաղափարին ձեռնարկի նկատմամբ, որ ամենամեծարգ միջոցի մէջ ահագին գումար նուիրեց յօգուտ այդ նպատակի։ Նուիրատուութեանց (որ կը շարունակուին մինչեւ այժմ) քանակութեան վրայ մնատաւոր գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ միայն ըսել թէ գաղտնի իւրաքանչիւր տարի առնուազմէ կ'ստանայ շուրջ եօթանասուն հազար ռուբլի եկամուտ։ Այս կրթական հաստատութիւնը իւրաքանչիւր տարի իւր մէջէն կը հանէ տասնաւոր ուսումնաւարտ երիտասարդներ, որ իրենց կարգի համեմատ առ հասարակ կ'ընտրեն կա՛մ հոգեւորական, կա՛մ մանկավարժական գործունէութեան ասպարէզն։ Այժմ ամբողջ Կաւկասոյ հայարնակ կողմերը գժուար է գտնել ոեւէ անկիւն, ուր բնակչաց թէսոյն մէջ կարելի չլինի գտնել Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցի սաներէն գէթ մին։ Այս ուսումնարանի ազդեցութիւնը կը տարածուի մասամբ եւ Թուրքիոյ ու Պարսկաստանի Հայոց վրայ, որովհետեւ նոցա մէջ եւս կան ոչ նուազ երիտասարդներ որ անդ ստացած են իրենց կրթութիւնը։ Մի խօսքով այս ինքնուրոյն կը ներկայաց կեդրոն մը ուրեղէն կրթութեան լոյսը տ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՆ ԵՒՆ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956
ՀԱՍՍՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 1,718,462

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181
ՀԱՍՍՅԹ 1884 ՏԱՐՒՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 500,000 — 'Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ՝ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՕԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ անպարընա ալընաճագ Մըսրը բերինճէրին սոն գարարը գաթիսի մայիսը ըումինին օն իրինճի բազար իրԹէսի կիւնիւ վերիկէճէկինտէն, թայիպ օլանլարըն եէվմը մէգիւրտէ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

7 մայիս 302

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Աապքիրի Շահանէ իչիւն միպայեա օլունաճագ օլան ալիմը պին գըյէի ճէտիա Զէյմէ բազագը իւղիմինին պէհէր գըյէսի իչ ղուրուչա Թալիպի էօհտեսիսնտէ օլուպ, իշպու մայիսը ըումինին օն իքինճի բազար իրԹէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիկէճէկինտէն, վէ օն իչիւնճիւ սալը կիւնիւ տախի Լիէգարրուր իտէճէք ֆիյաթընտան եիւղտէ պէշ Թէնգիկի գապուլ օլունաճաղընտան, իթայա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուժուժիյէ տախրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

8 մայիս 1886

2—3

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Զ. Փ. Զոբուրեան դրամատունն ի Ղալաթիա կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ մայիս 20ին (յունիս 1 ըստ եւրոպացւոց) Արքունի փողերանոցին մէջ տեղի պիտի ունենայ Արեւելեան երկաթուղեաց արժէԹղթոց վիճակահանութիւնը։

Շահող թիւեր 500

Մեծ բաժին 300,000, 25,000, 10,000, եւ որոց արդիւնքը 530,000 Ֆր. պիտի վճարուին Օսմանեան կայսերական Պանքայէն։ Շահուց ամբողջութեան իրաւունք ունեցող մէն մի տոմսակին գինն է 5 ղրշ.։

Նաև Հայաստանի մեծաշուք վիճակահանութեան 290րդ. չրջանին առաջին կարգը յառաջիկայ մայիս 28ին (յունիս 9 ըստ եւրոպացւոց) պիտի քաշուի։

Շահող թիւեր 50,500

Որոնց զուտ արդիւնքը 12,350,562 Ֆր. պատկառելի գումարը անմիջապէս կը վճարուի Գերմանիոյ կառավարութեան դանձէն։

Առաջին կարգի ամբողջութեան իրաւունք ունեցող մէն մի լոզ 100 ղրշ. ոսկեդրամ։

Առաջին կարգի կէսին իրաւունք ունեցող մէն մի լոզ 50 ղրշ. ոսկեդրամ։

Առաջին կարգի քառորդին իրաւունք ունեցող մէն մի լոզ 25 ղրշ. ոսկեդրամ։

Առաջին կարգի ութերորդին իրաւունք ունեցող մէն մի լոզ 12½ ղրշ. ոսկեդրամ։

Վերոյիշեալ բաժանումներն ու Լոզերէն գնել ուզողք պարտին ժամանակին դիմել դրամատունս. Ղալաթիա Գօմիսիոն խանին դիմացը թիւ 9։

Գաւառներէն եկած յանձնարարութեանց հետ պէտք է զրկել փոխարժէք գումարն։

դիմել առ Ղ. Փ. ԶՈԲՈՒՐԵԱՆ

Ղալաթիա Գօմիսիոն խանին դիմացը թիւ 9։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ ԶԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

Հիւրանոց «ԲԻԻԹԱՆԻԱ»

Ֆ. Բ. Վալիցաս պատիւ ունի ծանուցանել կ. Պոլսոյ պատուարժան Հասարակութեան թէ իւր վարչութեան տակ գտնուած ԲԻԻԹԱՆԻԱ հիւրանոցն, որ նշանաւոր է իւր ընտիր դիրքով և Պրուսայի գեղատեսիլ դաշտաց վերայ ունեցած հաճելի տեսարանովն, հիւրերու մեծ բազմութիւն մ'ընդունելու յարմար վիճակի մէջ դրուած է։ Բան որում այսպիսի բուժական հաստատութեան մը մէջ կարեւոր դատուած է բժշկի մը ներկայութիւնն։ Հիւրանոցի վարչութիւնն այս անգամ փութացած է հրաւիրել գՅօքդ. Զաքարիատիս, որ երկարժամակեայ բնակութիւն մ'ըրած ինելով այդ կողմերն՝ հանքային ջուրց յատկութեանց վրայ լիուլի ծանօթութիւն կը ըրած է ստանալ, այնպէս որ պատուարժան հիւրերն իւրեանց տրամադրութեան տակ ունենալով յիշեալ փորձառու բժիշկն, պիտի կրնան անմիջական օգուտ քաղել նորա հրահանգներէն՝ հանքային ջուրերն արդիւնաւոր կերպով գործածելու համար։

6—20

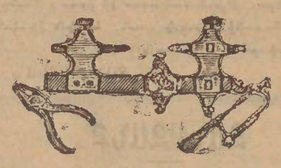

ԵՓԲԵՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Մահմուտ Բաշա Թարափճըլար փողոց Ի՝ 114

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ժամագործական, Ոսկերչական, Մեքենագործական և հեռագրական ամէն տեսակ ընտիր գործիքներ, խարտոցներ և փորագրական գրիչներ. անգլիական ամենալաւ տեսակ զսելի և միրատներ. Բարիզու չնարակ (վերնիճ) զանազան գոյներով ամէն տեսակ նիւթերու վրայ գործածելի. մետաղ փայլեցնելու գործիքներ և փոշիներ. փայտ, մետաղ եւ կտրելու ընտիր սղոցներ և ուրիշ ամէն տեսակ գործիքներ. Բարիզու նորաձեւ գոհարեղէնք. արանց և կանանց համար նորաձեւ ժամացոյցի շղթայներ, ապարանջան, օղ, մատանի, փողկապի ասեղ, պրոշ, մէտալիօն, զմուռ, կողմնացոյց. շապկի, կուրծքի և թեւի կոճակներ, որոնք նորահնար ոսկեման մետաղէ շինուած լինելով, քնաւ չեն սեւնար և իրենց նախնական գոյնն և շքեղութիւնը միշտ կը պահեն։

Վերոյիշեալ բոլոր վաճառքները մեծ և փոքր քանակութեամբ խիստ ածան գներով պիտի վաճառուին։ Գաւառներէն եկած յանձնարարութիւնք խնամոք և փութով կը կատարուին։

5—10

ԱՆԱՄՆԱՐՈՒԹ ՄԻՆԱՍ ԷՄԻՐԵԱՆ

Զիերու, կովերու և շանց հիւանդութիւնները կը դարմանէ և առ ու ծախի ամենն նոյն կենդանեաց առողջ կամ հիւանդոտ լինելն հասկնալ ուզողները կը գոհացընէ։ Պէտք է դիմել Պօլիս Պահճէ-Գարբէ Մէրսկաֆէճեան էֆէնտիի դեղարանը, կամ իւր բնակարանը Իսկիւտար Պաղարպաչի Աթա-պէյ փողոց թիւ 24։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՏՇՈՂԼ ՀԱՍՈՒԶ

ՅԻՆՁԱՆՁԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՕԼԻՍ

Սոյն կազմատան մէջ ամէն տեսակ գիրքեր և տետրներ կը կազմուին չափաւոր գիներով։ Կազմատունը ունի եւրոպական ընտիր գործիներ նորագոյն կատարելութեամբը շինուած, և կարող է ամէն տեսակ գիրքեր պատրաստել յոյժ ընտիր և հաստատուն կազմով։

ԱՅԼԻՐԻ ԶԷՐՐԻ ՓԷՔԹՈՐԱԼԸ

Այլերի Զէրրի Փէքթորալն արագապէս կը բուժէ հարբուղները, հազը, կոկորդի վարը, փողաւաբ, բրբրոքումն հազաւի, բրբրոքումն ընչափողի, ընչարգելութիւն եւ։

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ ակար թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային դրգռումները, և կապուտ հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս գ'ամրացնէ ու կը կազդուրէ։

Այլերի Զէրրի Փէքթորալն՝ որ այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրեւ ամենէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնն ի լոյս ընծայեց, շնչհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրեայ նուաճող ազդեցութեամբն է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ։

Զկայ դեղ մի որ կրնայ այնքան կարեւոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու։

Զէրրի Փէքթորալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ դեղերէ գերազանցն է և հաւեզ, քանց չատ հաճելի լինելով փոքր տղայք չատ դիւրաւ կ'առնուն։ Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ եւ ԸՆԿԵՐԱՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ, ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

Նաեւ կը ծախուի քաղաքիս մէջ այլ և այլ դեղագործաց քով։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՔ ԶՕՐԱՅՈՒԺԻՔ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ

ՖԻՆԱՅՈՎ ՄՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՈ

Ամենազգու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Նէրերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք։

Բարկացեալ Մկանանց և Զգային ու Ուղեղային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յոյժ անհրաժեշտ նիւթերով։

Վիալի Գինին ամենէն ազգու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, Փորկապութեան, Հիւծման, երկար ապաքինումց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Աստուութեան, Զգային ուժգնութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաշուք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ Կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Այեքսանտրի դեղարան Տէլլա-Սուտա, որ մեծ փողոց 169։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիլթոլ, Ուիլթոլ խան Պահչէ-գարբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա Մէրթէպանի փողոց Իղդէթ բաչա խան թիւ 6։

507

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹ

ԿՈՆԱՆԶԱՈՏ (FER BRAVAIS) ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի։

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ոչ ջղաձգութիւն, ոչ ստամոքսի յոգնութիւն, ոչ թանչք և ոչ պնդութիւն կը պատճառէ։

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չտարալ ոչ գինիին, ոչ ջրոյն և ոչ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի։

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն ածանն է, որովհետև ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեց շաբաթ կը տև է. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ։

ՊՐԱՎԷԻ ԶՐԱՂՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ակռաները չսեւցներ։

Ամեն սրուակի հետ այստարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրոյցի երկաթին գործածման եղանակներն։

Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր տպեալ ստորագրութիւնն կար մը թանաքով։ Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի։

Վաճառատեղին է Ի Փարիզ, BOUTRON & Cie, Rue St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են Լիոն. Պոլիս Ֆիւշէլբեան եղբարք, Գասապեան, Վէնսան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք։

ԴԵՂԱՐԱՆ

Պ. և Հ. ԲԻԻԶԻԻԲԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Պէյօ կամ-բէլի էլ-ԷԼ Ի՝- 77

Զափաւոր գնով և արագապէս կը գործադրուին եկած դեղագիրները

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

Պ. և Հ. ԲԻԻԶԻԻԲԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԵՆԷՆ ճամ էլ-ԷԼ Ի՝- 26

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՍՈՒՖԱԹՈ, ՋԿԱՆ ԻԿՈ ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱԼԼԻԱԿԱՆ ԴԵՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՆԳԱՄՅԻՆ ՋՈՒՐ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՔԻՆԱ ԲԱԼԻՊԼԱԹԱՅԻ

Այս յոյժ ախորժահամ բուժական ըմպելիքը ընդարձակ գործածութեան մը ենթած է քիչ տարիներու մէջ իւր անսխալապէս կազդուրիչ ներգործութեան շնորհիւն, որ տիար, ժգժգոյն և ընդհանուր առմամբ վատառողջ կացութեանց ապաքինութեանը ազդաւորագոյն միջոցն է։

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը կամուրջին գլուխը Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը թիւ 77. կը գտնուի նաեւ ուրիշ դեղարաններու մէջ։

Կը յանձնարարուի մասնաւորապէս գգուշանալ կեղծ շինուածներէն։

ՏԱՄՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԱՏԱՍԿԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ

ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

Սենեկաց եւ զգեստուց համար

Ա. ՄԻԼԱԳՈՎԻՉ

Ի Սմբլիզ (Դոլմաթա)

Կեդրոնատեղի է Կալաթա, Մոմ-Հանէ, Լայտ խան, 2։

ԲԱԲԱԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէվէրբուլ է, Մէնչէսթրէնի և Օտեսայի գծի կանոնաւորագոյն բանալ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	3,000	Գրեան	2,500
Աբարան	2,500	Ռուսիա	2,500
Աղբատիա	2,500	Գրուիշանք	2,500
Լայնիա	2,500	Ուիլիամ	2,500
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ	2,800
Լուսիդիա	2,800	Ֆոթքրէիթ	

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ՝ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գործակալ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ոչ կանոնաւորագոյնս կը բանին Լէվէրբուլի և Ամբէլէյ գծէ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	2500	Ֆալմանեան	3700
Ամազոնիա	2500	Ֆալմանեան	3700
Ասիատիկեան	2500	Ֆլավեան	3700
Ամերիկեան	2500	Իպերիան	5500
Արաբիան	3700	Սիբերիան	5500
Պալարիան	6000	Իոդրիան	5500
Պուլգարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քաղաքէրեան	800	Լիվերբեան	2500
Սայրէնեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օլորթոյ	700
Էմիրքէն	3700	Բերբիան	3800
Ֆալպիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ՝ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա։

Նաւատեղք, Պարոնայք Ֆրէյս, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիս՝

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն. Ճիւլբաղար, Պ. Պ. Քարվէր Եղբարք Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ. Մալթա, Ա. Քամիլերի. Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորդատոյ. Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

512

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվէրբուլ և Մէնչէսթրէնի գծի կանոնաւորագոյն բանալ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանդուս	4200	Օսարիա	3000
Ֆերու	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոստրիս	3250	Ադրիատիք	1700
Թիպա	3250	Լոգիս	800
Մակասար	3250	Օրինաս	800
Մարսոթիս	3250	Սեսիլ	700
Սֆինքս	3000		

Դիմել առ՝ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ. Մէյտանլըզ փողոց, Ուիթոլ խան

ՀԻՍՄԻ ՄՈՍ և ԸՆԿ

513 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ըստ գծի Անթլոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Լոպոնս	2,000	Լէբանոն	4,500
Անճէլս	3,000	Մարինկս	4,300
Արկս	1,300	Մարսոթ	2,500
Պասսանս	3,500	Մրիս	2,000
Պորտոնիս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Ոթէլլս	5,000
Գէլլս	2,600	Ոլյանս	3,000
Գալիբս	2,500	Ադրանդ	4,500
Գանէս	2,400	Ադգ	2,000
Գագս	2,000	Բասքիմ	1,200
Գամս	2,700	Բալերմ	3,200
Տիրս	2,500	Բասդեր	4,700
Տամիս	1,800	Քիդ	2,800
Իրաքս	2,600	Ռիմիթ	4,400
Տրագ	2,600	Ռինարս	3,200
Ֆալքոն	800	Ոլլ	3,000
Ֆիրս	4,700	Ռամանս	5,500
Ֆլամինկս	4,600	Ռամիս	3,500
Կայրէս	5,500	Սայէրս	4,000
Կիդանս	2,200	Սաքիս	2,000
Կոզս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրանս	2,200	Սորենդ	4,300
Հանկս		Թասսոս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսարկս	3,000	Թիրկեր	1,300
Հիսմարդ	1,200	Թօլեսս	2,800
Ճիս	2,300	Քանդ	3,600
Քէլս	2,000	Կէտսս	1600
Քոնս	2,200	Զէպրա	3,000
Լեռ	2,000	Զէրս	41,0

Ուղեւորներու հոգաբարձութիւնն՝ ընդ հանուր վաճառքով Հալէն ասա կ'սպասուի երկուշաբթի առաւօտ 24 ին։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կը ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ՝ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալ

Թիւ 17–18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բոլիսի կանոնաւորագոյն բանալ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Անգլիա որ մայիս 19ին Մարսիլիաէն և մայիս 26ին Պոլսէն պիտի մեկնի.

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Մէնչէսթր որ պիտի մեկնի մայիս 31 ին։

Ուղեւորներ և արտ ուղարկութիւն

Նաւագրէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՆԻՈԹ ԲԸՊՈՒԼ

Թիւ 17–18 Քիւչիւք Միլլէթ

514 Մահմանէ փողոց, Թիւ 141

ՖԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Ոչ կանոնաւորագոյնս կը բանին Լէվէրբուլի և Մէնչէսթրէնի գծէ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար. նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի եւ եւ համար։

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի։

Ամեն չոգենաւու մէջ կայ կին ֆամբոյ մը

Ընկերութեան չոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւորութեամբ և կանոնաւորութեամբ։

Տեղերնիս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնէս, Լիվերբուլէն ասա կ'սպասուի յառաջիկայ ամսուն սկիզբները։

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈԼԻ

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ

511 փաշա խան Ղալաթա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ

1886 ՄԱՅԻՍ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջերէն էջնալ շրջենաւներ

12 — Եէնիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
12 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուրպ. Գապաթ.
12 — Պէյդ. Բաշպ. Ր. Բ. Մահ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյ. Գուրպ
12 45 Եէնիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիքէյ Պէշ. Պէյանը. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ.
12 45 Գավանէներ Մեզարպ. Պէյիւք. Թար. Պէյդ. Բաշպ. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլեր. Գուրպ. Գապաթաշ
1 45 Եէնիմ. Մեզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշ.
2 30 Պէյ. Թար. Պէյդ. Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուրպ. Իսա.
3 — Եէնիմ. Մեզարպուրուու. Պէյիւք. Թարապիա Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
4 15 Պէյդ. Բաշպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյ. Գուրպ. Պէշիք.
4 30 Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Պէշ. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
5 30 Եէնիմ. Մեզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Պէշ. Մրիկ. Պէյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
6 15 Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաշպ. Եէնիք. Մրիկ. Գանլրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիկ. Արնավ. Զէնկէլ. Պէյ. Օրթ. Գուրպ. Պէշիք. Իսպ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւքաբէրէ Թարապ. Եէնիք. Պէշ. Մրիկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
8 45 Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Բաշպ. Գանլրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլեր. Գուրպ. Իսպ.
9 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Պէյաճրքէպ Ր. Հիսար Պէպէք Արնավուտք. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Պէյդ. Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ.
11 — Եէնիմ. Մեզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Մրիկ. Ր. Հիսար Աբնավ. Օրթ. Պէշիք.

Կամարջէն դէպի Ղալաթա շրջենաւներ

1 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պէյաճ. Պէշ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
2 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մեզ. Եէնիմ.
2 — Գապաթ. Իսպ. Գուրպ. Գանլրճ. Պէշիք. Օրթ. Պէյ. Զէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. Հ. Ր. Հիսար Գանլրճ. Մրիկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյդ. Թարապ. Պէյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
2 45 Իսպ. Գուրպ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Ր. Բ. Մահ. Բաշպ. Պէյդ.
3 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուս. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
4 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թար. Պէյիւք. Մեզ. Եէնիմսհալլէ.
5 15 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Պէյդ. Թարապ. Պէյ. Մեզարպ. Եէնիմ. Ր. Ա. Գավադ.
6 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մեզ. Եէնիմ.
6 45 Իսպ. Գուզկ. Պէշիք. Օրթ. Պէյլեր Զէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար. Գանլրճ. Մրիկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մրիկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մեզարպուրուու. Եէնիմ.
9 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր